

LA/Petri Jääskinen/KH

21.4.1981

Opastinsilta 7
Senaatintori

00520 HELSINKI
HELSINGFORS 52

Puhelin 1511
Telefon

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRING I SJUKFÖRSÄKRINGSLAGEN OCH LAGEN OM PENSION FÖR ARBETSTAGARE
SAMT VISSA DÄRTILL ANSLUTNA LAGAR

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen och lagen om pension för arbetstagare samt vissa därtill anslutna lagar. Propositionen utgör en del av de ändringar rörande socialskyddet, om vilka överenskommelse har gjorts vid den inkomstpolitiska helhetslösningen år 1981.

I propositionen föreslås en ändring av grunderna för fastställande av den i sjukförsäkringslagen avsedda dagpenningen, varvid dagpenningens ersättningsnivå skulle höjas från den nuvarande. Reformen gäller även moderskapspenningen.

Vidare föreslås, att den i sjukförsäkringslagen avsedda dagpenningen skall vara primär i förhållande till arbetspensionerna, samt att stadgandena om beräkning av dagpenningens betalningstid till vissa delar skall ändras.

Ändringarna i sjukförsäkringssystemet ger anledning till justeringar av arbetspensionslagarnas stadganden om begynnelse tidpunkten för invalidpension och om förhållandet mellan denna pension och sjukförsäkrings dagpenning.

I propositionen ingår också ett förslag till lag om ändring av lagen om skatt på inkomst och förmögenhet, enligt vilket i sjukförsäkringslagen, olycksfallsförsäkringslagen och trafikförsäkringslagen avsedda förmåner skulle bli skattepliktig inkomst.

Avsikten är, att de föreslagna ändringarna skall träda i kraft från början av år 1982. Pensionsskyddscentralen kommer att utfärda ett cirkulär om ändringarna när ändringsförslagen har godkänts.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Ilkka Savola

BILAGA

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av sjukförsäkringslagen och lagen om pension för arbetstagare samt vissa därtill anslutna lagar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Propositionen ansluter sig till de ändringar rörande socialskyddet, om vilka överenskommits i den inkomstpolitiska helhetslösningen för innevarande år.

I propositionen föreslås att grunderna för fastställande av i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning skall ändras. Detta skulle innebära en höjning av dagpenningens nuvarande ersättningsnivå. Reformen gäller även moderskapspenningen. Vidare föreslås den i sjukförsäkringslagen avsedda dagpenningen bli primär i förhållande till arbetspensioner samt vissa ändringar i stadgandena om beräkning av dagpenningens betalningstid. De ändringar som skulle företas i sjukförsäkringssystemet föranleder också justeringar av de stadganden i arbetspensionslagarna. Vilka gäller begynnelsestidpunkten för invalidpension och denna pensions förhållande till dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

Syftet med reformen är att förbättra utkomstskyddet för långvarigt sjuka och dem som

erhåller moderskapspenning så, att förmånerna för dem så väl som möjligt anpassas till den förtjänstförlust som skall ersättas. Genom reformen förbättras förmånerna med sammanlagt ca 163 milj. mk per år. Dessutom skulle den del av kortvarigt sjuka storinkomsttagares nuvarande ersättningar, som måste anses överstiga vederbörandes förtjänstförlust, överföras på de ovan nämnda långvarigt sjuka och mottagarna av moderskapspenning, vilkas socialskydd klart försämrats under 1970-talet. Ökningen av sistnämnda förmån innebär i kostnadshänseende uppskattningsvis ca 250 milj. mk.

I propositionen ingår också ett förslag till lag om ändring av lagen om skatt på inkomst och förmögenhet, enligt vilket i sjukförsäkringsolycksfallsförsäkrings- och trafikförsäkringslagen avsedda förmåner skulle bli skattepliktiga inkomster.

Ändringarna är avsedda att bringas i kraft från ingången av år 1982.

MOTIVERING

1. Nuvarande läge och de föreslagna ändringarna

1.1. Sociala förmånens skattefrihet

De sociala förmånernas skattefrihet har i och med att penningvärdet under 1970-talet försämrats och skattegraden stegrats lett till en situation som innebär att kortvariga ersättningar,

särskilt i fråga om storinkomsttagare, överstigit den förlorade arbetsförtjänsten. Förmånerna har inte längre kunnat förbättras så, att ersättningsnivån för långvarigt sjuka ens kunnat bibehållas oförändrad. Den förtjänstanpassade ersättningsnivån har i fråga om långvarigt sjuka från 1960-talets nivå sjunkit med en tredjedel.

I de övriga nordiska länderna har alla sociala förmåner under 1970-talet gjorts skattepliktiga.

I Finland har denna fråga utretts i flere arbetsgrupper. Det viktigaste förslaget i detta avseende var den promemoria som en arbetsgrupp med uppgift att utreda betydelsen av de sociala förmånernas skattefrihet på ersättningsnivån gav 15.10.1976. Principerna för reformen justerades i en promemoria, avgiven av en arbetsgrupp som utrett frågan om beskattning av sociala förmåner (Arbetsgruppspromemoria 1980: FM 11), samt i en promemoria, avgiven av en arbetsgrupp för justering av utvecklandet och beskattningen av sociala förmåner (Arbetsgruppspromemoria 1981: FM 7). I förslaget till inkomstpolitisk helhetslösning 3.2.1981 föreslogs att regeringen skulle vidta åtgärder i syfte att utveckla socialförsäkringsförmånerna och samtidigt hänföra sjuk-, olycksfalls- och trafikförsäkringsförmånerna till gruppen skattepliktiga inkomster.

1.1.1. I sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning

1.1.2. Höjning av dagpenningen

Avsikten med den i sjukförsäkringslagen (364/63; nedan SFL) avsedda dagpenningen är att ersätta förtjänstförlust som föranleds av sjukdom. Enligt SFL 16 § uppgår dagpenningen till minst 20 mk per dag. Såvida den försäkrades årliga arbetsinkomster överstiger 13 400 mk, utgör dagpenningen 0,15 promille av arbetsinkomsten. Dagpenningens maximibelopp är 38,25 mk per dag, beräknat på basen av årliga arbetsinkomster om 25 500 mk. Såvida den försäkrades arbetsinkomster överstiger sistnämnda inkomstgräns höjs dagpenningens belopp inte. Såvida den försäkrade försörjer make eller barn under 16 år skall till honom utgå försörjartillägg, som för make är 15 % och för varje barn 10 % av dagpenningen, dock sammanlagt högst 50 % av dagpenningens belopp. Stadganden om arbetsinkomstens maximibelopp gavs senast år 1971 (999/71). Dagpenningen såsom ersättning för förlust av arbetsinkomst har efter år 1971 i allt större utsträckning förlorat sin betydelse. Eftersläpningen i dagpenningen har försämrat utkomstskyddet i synnerhet för långvarigt sjuka och för dem som erhåller moderskapspenning. Å andra sidan har dagpenningen som en följd av penningvärdets försämring och den stegrade skattegraden i vissa fall blivit förmånligare än förvärvsinkomst.

I anslutning till den inkomstpolitiska helhets-

lösningen föreslås att dagpenningens nivå höjs så, att den motsvarar den verkliga förtjänstförlusten. Samtidigt skulle dagpenningen bli beskattningsbar inkomst. Dagpenningen vore 80 % av arbetsinkomsterna. SFL 16 § föreslås ändrad så, att dagpenningens belopp blir 27,50 mk utökat med 30 % av en tredjededel av den årliga arbetsförtjänsten, sammanlagt dock minst 80 % av en tredjededel av den årliga arbetsförtjänsten. Samtidigt föreslås att de i SFL 18 § ingående stadgandena om försörjartillägg upphävs. För att ingens dagpenning till följd av denna reform skall sjunka, föreslås att dagpenningförmånerna skyddas på det sätt som framgår av 3 mom. i ikraftträdelsestadgandet för ändringen av SFL.

Om landets allmänna lönenivå har stigit väsentligt, skulle statsrådet fortsättningsvis ha rätt att höja ovan nämnda minimidagpenning om 27,50 mk.

För att dagpenningen bättre än för närvarande skall motsvara den verkliga förtjänstförlusten, föreslås i SFL 76 § ett stadgande om att den arbetsinkomst som ligger till grund av för dagpenningen justeras med det indextal som avses i 9 § lagen om pension för arbetstagare (395/61; APL). Möjligheten att justera dagpenningen så, att den blir större än de i beskattningen konstaterade arbetsinkomsterna, skulle således bibehållas oförändrad.

1.1.3. Dagpenningens primära natur

I SFL 27 § stadgas att dagpenningen är sekundär i förhållande till övriga utkomstförmåner, dvs. att dagpenning utgår endast till den del den överstiger annat i lag stadgat ersättnings belopp. Då dagpenningens belopp nu föreslås höjt och dagpenningen samtidigt blir skattepliktig, är det ändamålsenligt att dagpenningen blir primär i förhållande till arbetspensionerna. Detta arrangemang skulle motsvara den praxis som för närvarande råder i fråga om dagpenning och sådan invaliditetspension som avses i folkpensionslagen. Enligt förslaget skall försäkrad först få rätt att erhålla i SFL avsedd dagpenning och först därefter i arbetspensionslagarna avsedd invalidpension. För att anpassa pensions- och dagpenningförmånerna till varandra skulle för utbetalandet av den dagpenning som avses i SFL beräknas en primär tid. Ett stadgande om saken ingår i SFL 27 § 4 mom. primärtiden skulle i allmänhet utgöras av de 150 första dagar för vilka

dagpenning utbetalas och av de påföljande fem fulla kalendermånaderna. Beroende på begynnelsestidpunkten för utbetalningen av dagpenningen kan dock primärtiden i vissa fall, då dagpenning utgår utan avbrott löpa ut redan i slutet av den fjärde kalendermånaden efter de 150 dagarna. Därefter skulle dagpenningens primära karaktär upphöra. Folkpensionsanstalten skulle då dagpenning utbetalats för 150 dagar meddela arbetspensionsanstalten när primärtiden löper ut samt uppmana den försäkrade att ansöka om arbetspension. Härmed skulle stadgas närmare i förordning. Regeringen anser att det med anledning av denna reform är behövt att utreda huruvida det i framtiden är möjligt att förlägga folkpensionens begynnelsestidpunkt så, att invaliditetspensionen skulle börja utgå samtidigt som arbetspensionen.

Till följd av dagpenningens primära karaktär måste vissa ändringar företas också i stadgandena om dagpenningens utbetalningstid. Enligt förslaget skulle den nuvarande längsta tiden, för vilken dagpenning utgår, fortfarande vara 300 dagar. Emellertid föreslås en sådan ändring i SFL 19 §, att vid beräkandet av den maximala betalningstiden tidigare betalningsdagar skulle beaktas endast till den del de hänför sig till de två sista åren före den nya arbetsförmågans början. Har den försäkrade likväl i ett års tid varit arbetsför, skulle han därefter vara berättigad till en ny dagpenningstid. I det fall att den nya arbetsförmågan däremot börjar före utgången av den ovan avsedda, i lagen till 12 månader fastställda tiden, vore rätten till dagpenning beroende av vilken typ av sjukdom som förorsakat arbetsförmågan. Försäkrad skall under sagda år inte betraktas som arbetsför, såvida han erhållit i 22 § 1 mom. folkpensionslagen (347/56; nedan FPL) avsedd invaliditetspension eller i APL avsedd full invalidpension. Begreppet ny sjukdom skulle ingå i SFL 19 § 5 mom.

I SFL 19 § ingår också ett stadgande, enligt vilket försäkrad som erhåller i FPL avsedd invaliditetspension inte har rätt till dagpenning under den tid för vilken pension utgår. I FPL 22 § 2 mom. avsedda svårt skadade personer skulle likväl alltså ha möjlighet att få dagpenning. Detta skulle gälla t.ex. blinda personer, som är kvar i arbetslivet och uppbär folkpensionens grunddel.

Regeringen anser att man, till följd av denna ändring i SFL, bör utreda möjligheterna att

ändra sammanjämkningen av den arbetslöshetspension och den invaliditetspension som avses i FPL så, att den försäkrade omedelbart efter arbetslöshetspension skulle börja få invaliditetspension.

Den i SFL stadgade karenstiden om sju dagar föreslås ändrad så, att försäkrade som är intagna för vård på sjukhus försätts i samma ställning som övriga arbetsförmögna. Ett stadgande om saken föreslås intaget i SFL 19 § 2 mom.

1.2. Moderskapspenning

Enligt en ändring av SFL 23 §, vilken träder i kraft 1.7.1981 (841/80), är moderskapspenningsperioden från sagda tidpunkt 258 vardagar. Därav har barnets far, efter en uteslutande för modern avsedd period om 96 vardagar, rätt till en 48 vardagar lång föräldraledighet. Faderns rätt till ledighet i samband med barns börd är 6—12 vardagar. Enligt SFL 22 § är moderskapspennings belopp lika stort som den i SFL avsedda dagpenningen.

Under den tid, för vilken det av medicinska skäl är ändamålsenligt att utbetala moderskapspenning, är moderskapspenningen lika stor som den i SFL avsedda dagpenningen. I anslutning till den inkomstpolitiska helhetslösningen föreslås att den maximitid, för vilken moderskapspenning utgår av medicinska skäl, förkortas till 75 vardagar. Således föreslås att moderskapspennings belopp för de 75 första vardagarna skulle vara 27,50 mk utökat med 30 % av en tredjededel av årsarbetsförtjänsten. Efter ovan nämnda betalningstid skulle moderskapspenningen, dvs. 27,50 mk jämte 30 % av en tredjededel av årsarbetsförtjänsten, likväl utgöra minst 70 % av en tredjededel av årsarbetsförtjänsten. I det fall att modern likväl efter sagda 75 betalningsdagar återgår i arbete, skulle till henne för den återstående tiden betalas i sjukförsäkringslagen avsedd minimidagpenning. För den ersättningsperiod om 62 vardagar som tillkommer fadern skulle moderskapspenningen i enlighet med ovan avsedda 70 %:s nivå utgå på basen av faderns inkomster.

Systemet med moderskapspenning föreslås vidare ändrat i vissa tekniska avseenden, med tanke på moderskapspennings periodisering och utbetalandet av densamma i fall, då vederbörande försummat att undergå efterkontroll.

Till följd av periodiseringen skulle moderskapspenningen i framtiden fastställas i perioder om 25 dagar i stället för, som nu, 24 dagar. Detta förorsakar också de ovan relaterade betalningsdagsändringarna i fråga om faderns ledighet, som skulle vara förlagd till samma tidpunkt som tidigare.

1.3. Verkan av höjda sjuk- och moderskapsdagpenningar

Reformen innebär att sjuk- och moderskapsdagpenningarna i medeltal höjs till mera än dubbla. Förhöjningarna kommer huvudsakligen medelstora inkomsttagare till del, vilkas sjukdomsskydd det nuvarande ersättningstaket sänkt mest. Förhöjningarna garanterar att de försäkrade efter beskattningen i handen får mera pengar än enligt det nuvarande systemet, med undantag av sådana ersättningar som klart överstiger den förlorade förvärvsinkomsten. En sänkning av ersättningen från den nuvarande nivån kan vara möjlig i det fall att den försäkrades totalskattegrad är hög beroende på hans övriga inkomster. T.ex. på lönenivån 2 000 mk vore sjuk- och moderskapsdagpenningen 64 mk, räknad enligt 80 %, och moderskapsdagpenningen 56 mk, räknad enligt 70 %. Den nuvarande dagpenningen är 36 mk. Då lönen är 4 000 mk i månaden skulle dagpenningen stiga från 38 mk till 128 mk och moderskapsdagpenningen, räknad enligt 70 %, till 112 mk per dag. Minimidagpenningen skulle från nuvarande 20 mk för helt inkomstlösa stiga till 27,50 mk och i medeltal till 32 mk. Enligt det nya systemet skulle redan en liten arbetsinkomst, men däremot inte en försörjningskyldighet, höja dagpenningen.

1.4. Ändringar i arbetspensionslagarna

Med anledning av att den i SFL avsedda dagpenningen i förhållanden till arbetspensionerna ändras så, att den blir en ersättning av primär karaktär, måste vissa ändringar företas också i de stadganden i arbetspensionslagarna som gäller begynnelsepunkten för invalidpension samt denna pension i förhållande till sjukförsäkringen. Till övriga delar skulle arbetspensionslagstiftningen förbli oförändrad.

Enligt gällande stadganden är den dagpenning som avses i SFL en sekundär ersättning

jämförd med arbetspensionen. Dagpenningen utbetalas endast till den del den för samma tid överstiger pensionens belopp. I allmänhet utbetalas dagpenning först, medan i arbetspensionslagarna avsedd invalidpension söks då arbetsförmågan redan fortgått flera månader. Då invalidpension i allmänhet beviljas retroaktivt från den tidpunkt då arbetsförmågan begynte, skall för den retroaktivt beviljade pensionen till sjukförsäkringsfonden utgå ett belopp som motsvarar den för samma tid utbetalda dagpenningen. För tiden efter beviljandet av pension skall i SFL avsedd dagpenning minskas med ett belopp som motsvarar pensionen.

Enligt förslaget skulle sjukförsäkringens dagpenning under dess primärtid utbetalas ensam för sig, medan i arbetspensionslagarna avsedd full invalidpension skulle börja utbetalas först efter det att dagpenningens primärtid löpt ut. Såsom ovan framgår skulle folkpensionsanstalten genom pensionsskyddscentralens förmedling till arbetspensionsanstalten meddela när primärtiden löper ut. I normalfall skulle full invalidpension utgå först från denna tidpunkt. I det fall att i SFL avsedd dagpenning utgår ännu efter primärtiden, vore den, liksom för närvarande, sekundär jämförd med arbetspensionen. I syfte att förverkliga denna ändring föreslås, att APL 4 § 3 mom. ändras så att omnämmandet av retroaktivt beviljad invalidpension, som skall betalas till sjukförsäkringsfonden, slopas, och att en ny huvudregel rörande begynnelsepunkten för pension intas i det nu föreslagna APL 4 d § 1 mom.

I undantagsfall är det möjligt att en person har rätt till i arbetspensionslagarna avsedd full invalidpension, men endast för en kort tid, eller inte alls, till i SFL avsedd dagpenning. En dylik situation kan uppkomma bl.a. i det fall att sökanden är varaktigt bosatt utomlands. Enligt förslaget kunde full invalidpension i detta fall utgå från arbetsförmågans begynnelsepunkt. En förutsättning vore att under denna period inte beviljats minst en månad utan avbrott utgående dagpenning eller att dagpenningsansökan under samma period förkastats. Stadganden om detta föreslås intagna i APL 4 d § 2 mom.

I arbetspensionslagarna avsedd delpension beviljas oftast i en situation där en person inte är berättigad till dagpenning enligt SFL. Det är därför motiverat att delpensionen fortfarande vara primär i förhållande till dagpenningen. Ifall delpensionstagares arbetsförmåga

senare undergår sådan förändring att han får rätt till full invalidpension, skall motsvarande ändring i pensionen verkställas först efter att dagpenningens primärtid löpt ut. Stadganden om detta föreslås intagna i APL 4 d § 3 mom.

Föreslås, att i APL 4 d § 4 och 5 mom. intas stadganden om utbetalning av retroaktiv full invalidpension i fall, då under den tid som retroaktiviteten omspänner utbetalats även i SFL avsedd dagpenning. Om dagpenningen härvid utgått för tiden efter primärtiden, skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar för samma tid utbetalad dagpenning. Till den del dagpenning utgått under primärtiden skall pension utbetalas endast till den del den överstiger dagpenningens belopp. Sista nämnda stadgande skulle gälla även delpension.

Arbetspension kan utbetalas som engångsprestation då den är liten till beloppet. Avsikten är inte att utsträcka det nya systemet till att gälla engångsprestationer, utan dessa kunde, trots i SFL avsedd dagpenning, alltid utbetalas omedelbart. Ett stadgande om detta skulle ingå i APL 4 d § 6 mom.

Stadgandena i APL skulle gälla också i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62; nedan KAPL), lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69; nedan LPL) och lagen om pension för företagare (468/69; nedan FöPL) avsedda pensioner, varför i dessa lagar föreslås intagna behövliga hänvisningsstadganden. Också i lagen om sjömanspensioner (72/56) föreslås ändringar som skulle motsvara de nya stadgandena i APL.

Angående motsvarande i lagen om statens pensioner (280/66) behövliga ändringar avläts senare en särskild proposition. Regeringen förutsätter att motsvarande justeringar företas också i det kommunala pensionssystemet.

1.5. Ändringen av lagen om skatt på inkomst och förmögenhet

De i SFL avsedda utkomstförmånerna föreslås bli beskattningsbar inkomst. Av tekniska orsaker framläggs i detta sammanhang också förslag till sådana ändringar i lagen om skatt på inkomst och förmögenhet (1043/74), som skulle innebära att de utkomstförmåner som avses i lagen om olycksfallförsäkring (608/48) och lagen om trafikförsäkring (279/59) blir skattepliktiga inkomster.

1.5.1. I sjukförsäkringslagen avsedda förmåner

Enligt 22 § 1 mom. 16 punkten lagen om skatt på inkomst och förmögenhet skall såsom skattepliktig inkomst inte anses enligt SFL till försäkrad eller hans rättsinnehavare utgående ersättning eller dag- och moderskapspenning.

Enligt 30 § lagen om skatt på inkomst och förmögenhet får skattskyldig, som under skatteåret uppburit lön för tiden för ledighet på grund av sjukdom eller banrsbörd, från sina löneinkomster avdra ett belopp, som motsvarar den del av den skattskyldiges dag- eller moderskapspenning, vilken med stöd av SFL 28 § 2 mom. skall betalas till arbetsgivaren.

De i SFL avsedda förmånerna har varit skattefria alltsedan SFL trädde i kraft.

1.5.2. I lagen om olycksfallförsäkring avsedda förmåner

Enligt 22 § 1 mom. 17 punkten lagen om skatt på inkomst och förmögenhet skall såsom skattepliktig inkomst inte avses dagpenning, som skadad eller dennes rättsinnehavare erhållit med stöd av obligatoriskt olycksfallsskadeskydd, fortgående ersättning på grund av personskada, livränta eller pension eller till dem anslutna tillägg, även i det fall att de erhållits från arbetsgivaren såsom lön eller förskott, likväl inte till den del det årliga beloppet av den fortgående ersättningen, livräntan eller pensionen överstiger 20 000 mk.

Olycksfallförsäkringspensioner var tidigare, med stöd av ett stadgande i undantagslag, helt skattefria. Genom detta stadgande i lagen om skatt på inkomst och förmögenhet, vilket för första gången tillämpades vid beskattningen för år 1975, begränsades skattefriheten så, att det årliga beloppet av fortgående ersättning, livränta eller pension inte längre var skattefritt till den del det översteg 20 000 mk. Med sjukdagpenning jämförbara dagpenningar är dock fortfarande skattefria.

1.5.3. I trafikförsäkringslagen avsedda förmåner

I 22 § 1 mom. 17 punkten lag om skatt på inkomst och förmögenhet ingår också ett stadgande om sådana förmånens skattefrihet, som utgår med stöd av trafikförsäkringslagen, samt ett stadgande om förmåner som utgår enligt lagen om olycksfallförsäkring.

Också de pensioner som avses i trafikförsäkringslagen var genom ett tidigare stadgande i en

undantagslag helt skattefria, men i likhet med de i lagen om olycksfallsförsäkring avsedda förmånerna, blev också de, samband med att lagen om skatt på inkomst och förmögenhet trädde i kraft, belagda med skatt till den del de översteg 20 000 mk. Också de i trafikförsäkringslagen avsedda dagpenningarna är emellertid skattefria.

1.5.4. Föreslagna ändringar

I den inkomstpolitiska helhetslösningen godkändes ett förslag till utvecklande och beskattning av sociala förmåner. I enlighet härmed föreslås lagen om skatt på inkomst och förmögenhet ändrad så, att samtliga med stöd av SFL eller obligatoriskt olycksfalls- eller trafikförsäkringsskydd utgående förmåner, som utgör ersättning för minskade inkomster eller försörjning, görs skattepliktiga. Ersättningar, som utgår av annan orsak än för minskade inkomster eller försörjning, dvs. som är att anse som ersättning för kostnader, vore däremot alltjämt skattefria. Sådana ersättningar är bl.a. enligt lagen om olycksfallsförsäkring utgående sjukvårdskostnader, menersättning, mentillägg och, såsom nya ersättningsformer, ersättningar för förhöjda hemvårdskostnader och kostnaderna för undersökning av misstänkt yrkessjukdom samt enligt trafikförsäkringslagen utgående ersättningar för sveda och värk, bestående lyte och men samt bestående kosmetiskt men, hjälplöshetstillägg, klädtillägg m.fl. såsom kostnadsersättningar avsedda ersättningar.

Med stöd av nuvarande lagstiftning för skadefall, som inträffat före den 1 januari 1982, på grundvalen av obligatoriskt olycksfallsskydd utgående dagpenningar, livräntor och försörjningspensioner jämte tillägg vore alltjämt skattefria till den del deras belopp inte stiger till 20 000 mk. Med stöd av obligatoriskt trafikskadeskydd erhållna förmåner skulle gradvis under förloppet av fem år i sin helhet bli skattepliktiga.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

2.1. Fristående finansieringsandelar i socialskyddssystemet

Den av reformen förorsakade ökningen av totalutgifterna kalkyleras inom sjukförsäkrings-

systemet enligt 1982 års nivå belöpa sig till ca 1 470 milj. mk. Ökningen av de försäkrades förmåner vore 330 milj. mk, varav moderskapspenningens andel vore 180 milj. mk och sjukdagpenningens 150 milj. mk.

Reformen skulle finansieras dels med statsmedel, dels genom förhöjning av den sjukförsäkringsavgift som uppbärs hos arbetsgivarna.

Den genom reformen uppkommande skatteavkastningen har beaktats. Finansieringsarrangemangen skall såvitt möjligt genomföras så, att kommunernas netto nytta blir ca 45 milj. mk per år och ökningen av statsutgifterna under reformens första år ca 85 milj. mk per år, samt, sedan reformen i sin helhet genomförts, ca 100 milj. mk per år.

Arbetsgivarnas löne- och pensionsinbesparingar skall användas för finansiering av reformen genom höjning av arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgift sålunda, att den under de sju första åren av reformen är 0,60 procentenheter samt från och med det åttonde året 0,55 procentenheter högre än för närvarande. Enligt lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/63) är arbetsgivares sjukförsäkringsavgift 1,50 % av det till arbetstagare erlagda, förskottsuppbörd underkastade lönebeloppet. Enligt den under senare år vedertagna nivån har hos arbetsgivarna dock uppburits 1,75 % av det förskottsuppbörd underkastade lönebeloppet (919/78, 857/79 och 1087/80). I överensstämmelse härmed föreslås att den sjukförsäkringsavgift, som av uppbärs hos arbetsgivare, till en början fastställs till 2,35 % av det förskottsuppbörd underkastade lönebeloppet. Av lagtekniska skäl föreslås att den nya avgiftsnivån till en början skulle gälla endast för år 1982.

Staten deltar i finansieringen av reformen så, att dess betalningsandel till sjukförsäkringsfonden fastställs till 15 % av sjuk- och moderskapsdagpenningarnas totalbelopp. Därutöver bibehålls statens nuvarande skyldighet att vid behov genom en tilläggsandel trygga sjukförsäkringens likviditet. Stadganden om detta skulle ingå i SFL 59 §.

De försäkrade skulle för sjukförsäkrings- och moderskapsdagpenningen också nödgas betala en folkpensionsförsäkringspremie. Denna skulle återböras till finansieringen av dessa förmåner. Därför föreslås att folkpensionsanstaltens andel av finansieringen av understödsdelsutgifterna

höjs med en procentenhet. I syfte att begränsa kommunernas nettoinkomst till ovan nämnda 45 milj. mk, skulle de understödsdelsandelar som kommunerna skall betala till folkpensionsfonden höjas med 1,6 procentenheter från den nuvarande nivån, utan att deras inbördes förhållanden rubbas. Statens understödsdelsandel sänks då i motsvarande mån. Stadganden om detta skulle intas i FPL 62 §. I enlighet med den praxis om vilken överenskoms i anslutning till folkpensionsreformens första skede (588/78) skulle ändringarna i FPL 62 § beträffande folkpensionsanstaltens finansieringsandel ha beräknats enligt en temporär nivå om 59 %.

Under ett övergångsskede skulle, i syfte att balansera parternas ökade förmåner och kostnader, de ersättningar som folkpensionsanstalten betalar till hälsovårdscentralerna sänkas så, att de under tre år efter reformens genomförande är 26 % och under de följande fyra åren 12 % av de eljest enligt nuvarande lagstiftning fastställda ersättningarna. Fr.o.m. det åttonde året skulle ersättningarna slopas helt. Stadganden om detta skulle ingå i SFL:s ikraftträdelsestadgande.

Av de ovan föreslagna ändringarna i arbetspensionslagstiftningen följer, att invalidpension i allmänhet inte utgår för det första året av arbetsoförmåga. Denna regel är dock inte helt utan undantag, emedan bl.a. delpensionerna alljämt kvarstår som primära. Som en följd av ändringen kommer i invalidpensioner enligt APL, KAPL, FöPL och LPL under år 1982 att utbetalas uppskattningsvis ca 210 milj. mk mindre än tidigare, vilket leder till motsvarande sänkning av pensionsavgifterna. Inbesparingen vore av samma storleksklass under de följande åren. De föreslagna ändringarna innebär år 1982 beträffande statens LPL- och FöPL-kostnadsandelar en inbesparing om uppskattningsvis ca 15 milj. mk och år 1983 ca 25 milj. mk, varefter sistnämnda nivå bibehålls också under de följande åren.

2.2. Totalverkningarna i fråga om socialförsäkringen

Med beaktande av sjukförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings-, arbetspensions- och trafikförsäkringssystemet samt dessa systems finansieringssystem är reformens nettoverkningar följande:

Tilläggsförmåner (+) eller tilläggsutgifter Mmk

	År 1982	Slutlig verkan
De försäkrade	+ 195	+ 163
Privata arbetsgivare	— 88	— 51
Staten	— 85	— 100
Kommunerna	+ 33	+ 45
Kyrkan	+ 25	+ 29

Mellan de olika grupperna av försäkrade fördelar sig förmånerna så, att de för långvarigt sjuka och för dem som erhåller moderskapspenning förbättras. Reformen gynnar också småinkomsttagare och i synnerhet inkomstlösa, vilkas förmåner de facto inte heller efter reformen i allmänhet blir beskattade. Kortvarigt sjuka och storinkomsttagare har enligt det nuvarande systemet fått ersättning som överstigit deras verkliga förtjänstförlust. Som en följd av reformen fräntas denna grupp detta överskott. De största extra nettoförmånerna av reformen får, i ekonomiskt hänseende, medelstora inkomsttagare och de som erhåller moderskapspenning, dvs. den, vilkas sjukdomsskydd enligt det nuvarande systemet behäftats med de största bristerna.

Reformen inverkar utjämnande på inkomstskillnaderna. En orsak till detta är att storinkomsttagare genom reformen fräntas sina ersättningsöverskott, uppskattningsvis ca 250 milj. mk, som överförs till småinkomsttagare och långvarigt sjuka. Med beaktande av beskattningens utjämnande verkan på inkomstskillnaderna gynnar reformens slutresultat sistnämnda grupper trots att storinkomsttagarna genom reformen får den största förhöjningen av sina bruttoförmåner.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås bringade i kraft den 1 januari 1982. Avsikten är att de skall tillämpas på alla de ersättningar som hänförs sig till tiden efter lagens ikraftträdande. Ett undantag utgörs av stadgandena om i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenningens primära karaktär i förhållande till arbetspensioner, i de fall att arbetspension utan avbrott utbetalats redan före den 1 januari 1982. I fråga om redovisningar från kommuns hälsovårdscentral förfars enligt de gamla stadgandena, såvida ersättningsfallet inträffat före lagens ikraftträdande.

Med stöd av SFL utgående dagpenning, som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande, vore likväl skattefri. Skattefri vore även för kortare tid än ett år med stöd av obligatoriskt trafikskadeskydd utgående och på försäkringsfall, som inträffat före lagens ikraftträdande, baserad ersättning för minskade inkomster eller försörjning.

Den partiella skattefriheten för förmåner uppburna med stöd av obligatoriskt trafikskadeskydd på grund av före lagens ikraftträdande 1.1.1982 inträffat försäkringsfall föreslås gradvis slopad under de fem följande åren. Av livränta eller pension, som med stöd av obligatoriskt trafikskadeskydd uppburits på grund av före denna lags ikraftträdande inträffat försäkringsfall, utgör likväl skattepliktig inkomst endast den del i sin helhet, som överstiger 20 000 mark, samt av 20 000 mark eller mindre belopp vid beskattningen för år 1982 20 procent, vid beskattningen för år 1983 40 procent, vid beskattningen för år 1984 60 procent och vid beskattningen för år 1985 80 procent. Överstiger det årliga beloppet av i 22 § 1 mom. 17 a punkten avsedd livränta eller pension, som till den skattskyldige skall utbe-

talas vid sidan av ovan avsedda med stöd av obligatoriskt trafikskadeskydd utgående förmåner, 20 000 mark, är de förmåner, som han uppburit med stöd av trafikskadeskydd, i sin helhet skattepliktiga redan vid beskattningen för år 1982. Utgör det årliga beloppet av de vid sidan av trafikförsäkringsersättningarna till den skattskyldige utgående i 22 § 1 mom. 17 a punkten avsedda förmånerna högst 20 000 mark, är av livränta eller pension, som uppburits med stöd av trafikskadeskydd, skattepliktig inkomst den del, som överstiger skillnaden mellan 20 000 mark och den skattefria olycksfallsersättningen samt av den återstående delen vid beskattningen för år 1982 20 procent, vid beskattningen för år 1983 40 procent, vid beskattningen för år 1984 60 procent och vid beskattningen för år 1985 80 procent. Således skulle samtliga på basen av trafikförsäkring erhållna ersättningar för förtjänstförlust vara skattepliktiga under det femte året efter reformens ikraftträdande.

Med stöd av vad ovan anförts föreläggs Riksdagen till antagande följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63) 4 § 2 mom. samt 11 a, 18 och 20 §§,

av sagda lagrum 4 § 2 mom. och 11 a § sådana de lyder i lag av den 28 januari 1972 (75/72) samt 18 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 14 januari 1966 (5/66),

ändras 16, 19, 22 och 23 §§, 30 § 4 mom., 30 b §, 75 § 3 mom. och 76 §,

av sagda lagrum 16 och 76 §§ sådana de lyder i lag av den 31 december 1971 (999/71), 22 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 30 december 1977 (1086/77), 23 § sådan den lyder i lag av den 19 december 1980 (841/80), 30 § 4 mom. sådan den lyder i nämnda lag av den 30 december 1977, 30 b § sådan den lyder i nämnda lag av den 28 januari 1972 och 75 § 3 mom. sådan den lyder i lag av den 4 juli 1969 (464/69), samt

fogas till 27 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 21 december 1973 (937/73), nya 4, 5 och 6 mom. samt till 59 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 16 december 1966 och den 22 december 1967 (646/66 och 591/67), ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

16 §

Dagpenningen per dag är minimidagpenningen, 27,50 mark, utökad med 30 procent av

en trehundrededel av den försäkrades under det kalenderår, varom stadgas i förordning, vid beskattningen konstaterade arbetsinkomster

dock minst 80 procent av en trehundrededel av arbetsinkomsterna. Har den försäkrade under ovan angivna tid inte haft arbetsinkomster, skall dagpenningen per dag utgå med minimidagpenningens belopp.

Vad som vid tillämpningen av denna lag avses med arbetsinkomst stadgas i förordning.

19 §

Dagpenning utgår för varje vardag, dock inte för den dag då arbetsförmågan inträdde, ej heller för de sju närmast följande vardagarna. Är försäkrad på grund av arten av sitt arbete regelbundet i arbete söndagar, helgdagar, självständighetsdagen eller första maj, sagda dagar likställas med vardag vid beräkandet av förenämnda tid om sju dagar, förutsatt att han, om han inte hade insjuknat, skulle ha varit pliktig att vara i arbete även nämnda dagar.

Har arbetsförmåga ånyo inträtt inom 30 dagar från den dag då den förskärade senast uppbär dagpenning, utgår dagpenning från och med första vardagen efter den, då arbetsförmåga inträtt, dock inte då det är fråga om ny sjukdom som inte kan anses ansluta sig till den tidigare arbetsförmågan.

Dagpenning utbetalas högst till utgången av kalendermånaden före den månad, varunder antalet betalningsdagar för dagpenning skulle stiga till 300 dagar. Vid beräkandet av nämnda maximitid skall också sådana tidigare betalningsdagar beaktas, vilka härför sig till de två senaste åren omedelbart innan senaste sådan arbetsförmåga inträdde som berättigade till dagpenning, på vilken tillämpas i 1 mom. avsedd självrisktid.

Har försäkrad, efter att ha uppburit dagpenning, under en tid av minst 12 månader, fränsett sådana perioder av arbetsförmåga för vilka han enligt 1 mom. inte varit berättigad till dagpenning, har han rätt till dagpenning enligt 3 mom. utan att sådan dagpenning beaktas som utgått före sagda 12 månaders period. Försäkrad, som med stöd av 22 § 1 mom. folkpensionslagen beviljats i sagda lag avsedd invaliditetspension eller i 8 § lagen om pension för arbetstagare (395/61) avsedd full invalidpension, anses under denna tid inte vara arbetsför.

Blir försäkrad, som erhållit dagpenning för maximal tid, arbetsförmögen på grund av ny sjukdom som inte kan anses ansluta sig till ovan avsedda tidigare arbetsförmåga, har han rätt att på basen av den arbetsförmåga som

försäkrats av denna nya sjukdom få dagpenning, trots att han tidigare erhållit dagpenning till maximalt belopp, på sätt ovan i denna paragraf är stadgat.

Försäkrad, som erhåller i folkpensionslagen avsedd arbetslöshetspension eller sådan i sagda lag avsedd invaliditetspension som beviljats med stöd av sagda lags 22 § 1 mom., har inte rätt till dagpenning för den tid, för vilken pensionen utgår.

Vid tillämpningen av denna paragraf skall till de dagar, för vilka dagpenning utbetalats, även hänföras de dagar, för vilka den försäkrade med stöd av 14 och 15 §§ samt 1 och 2 mom. denna paragraf har rätt till dagpenning, även om sådan på grund av betalningsbegränsningarna i denna lag inte utbetalats till honom.

22 §

Moderskapspenningen per dag är de första 75 vardagarna lika stor som den i 16 § avsedda dagpenningen. Efter sagda tid utgår moderskapspenningen per dag med minimidagpenningens belopp utökat med 30 procent av en trehundrededel av de i 16 § avsedda arbetsinkomsterna, likväl med minst 70 procent av en trehundrededel av arbetsinkomsterna.

Är barnets moder i förvärsarbete eller i annat arbete utom hemmet efter de 75 första dagar, för vilka moderskapspenning utbetalats, skall beloppet av den moderskapspenning som utbetalas till henne för denna tid vara lika stort som minimidagpenningen.

23 §

Moderskapspenning utgår för sammanlagt 258 vardagar sålunda, att 25 vardagar därav hänför sig till tiden närmast före den beräknade tidpunkten för barnsbörden och 233 vardagar till tiden närmast därefter. Har havandeskapet blivit avbrutet tidigare än 25 vardagar före den beräknade tidpunkten för barnsbörden, anses moderskapspenningen hänföra sig till de 258 vardagar som närmast följer på den dag, då havandeskapet blev avbrutet. Är barnet dödfött eller dör det inom 75 vardagar räknat från barsbörden eller överlämnar barnets moder under denna tid sitt barn i avsikt att giva det som adoptivbarn, har hon rätt att utfå moderskapspenning endast för de 100 första vardagarna. Dör barnet eller överlämnas det senare under den tid, för vilken moderskapspenning utbetalas, har barnets moder inte rätt att därefter utfå moderskapspenning.

Moderskapspenning utbetalas för 208 vardagar till modern och för 50 vardagar antingen till modern eller, tidigast efter förloppet av 100 vardagar från det att rätten till moderskapspenning uppkom, med moderns samtycke till barnets fader, som är gift med barnets moder och inte lever åtskild från henne på grund av söndring i äktenskapet, såvida barnets fader på grund av barnets vård varit borta från förvärvsarbete eller annat arbete utanför hemmet. Under samma förutsättningar kan moderskapspenning även i samband med barnsörden erläggas till barnets fader för minst 6 och högst 12 vardagar, varvid den tid, under vilken moderskapspenning utbetalas, blir kortare i motsvarande mån. Moderskapspenning utbetalas till fadern på sätt genom förordning stadgas. Det belopp av moderskapspenningen som per dag skall utbetalas till fadern utgörs av minimidagpenningen utökad med 30 procent av en trehundrededel av faderns i 16 § avsedda arbetsinkomster, dock minst 70 procent av en trehundrededel av hans arbetsinkomster. Anmälan beträffande utbetalning av moderskapspenning till fadern ävensom anmälan till arbetsgivaren om faderns frånvaro från förvärvsarbetet av ovan nämnd orsak samt anmälan om ändringar som påverkar utbetalningen av moderskapspenning skall göras på sätt genom förordning närmare stadgas.

Moderskapspenning på grund av vård av adoptivbarn utbetalas till försäkrad för varje vardag, under vilken vården fortgår, till dess 234 vardagar förflutit sedan barnets födelse, likväl för minst 100 vardagar. Med försäkrads samtycke kan moderskapspenningen för 50 vardagar av hennes moderskapspenningsperiod, på sätt genom förordning närmare stadgas, utbetalas till hennes make, som inte lever åtskild från henne på grund av söndring i äktenskapet. Vad i 21 § 2 mom. är stadgat om försäkrads frånvaro från arbete äger motsvarande tillämpning på hennes make. Det belopp av moderskapspenningen som skall betalas till maken är lika stort som beloppet av den moderskapspenning som enligt 2 mom. utgår till fadern. Vad i denna paragrafs 2 mom. är stadgat om anmälningskyldighet gäller även för adoptivföräldrar.

För den tid, för vilken moderskapspenning erlaggs, utbetalas inte dagpenning på grund av sjukdom. Blir modern efter de 75 första dagar, för vilka moderskapspenning utgått, arbetsförmögen, har hon likväl rätt att i stället för moderskapspenning erhålla dagpenning.

Ifall rätt till ny moderskapspenning uppkommer medan tidigare moderskapspenning ännu utbetalas, upphör utbetalningen av den tidigare moderskapspenningen då rätten till den nya moderskapspenningen uppkommer.

27 §

Har försäkrad rätt att få i 1 mom. avsedd ersättning såsom full invalidpension med stöd av de stadganden eller bestämmelser som anges i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, med stöd av lagen om pension för riksdagsmän (329/67), lagen om sjömanspensioner (72/56), lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/77) eller lagen om pension för kommunala förtroendevalda (578/77) eller med stöd av tidigare lag om personer i anställning hos staten, kommun, församling eller annat offentligt samfund eller med stöd av andra stadganden eller bestämmelser, skall utan hinder av vad ovan i denna paragraf är stadgat dagpenning utgå till fullt belopp för en tid som omfattar de 150 första betalningsdagarna av den i 19 § 3 mom. avsedda maximala tiden för utbetalning av dagpenning och till utgången av den femte fulla av de nästföljande kalendermånaderna (dagpenningens primärtid). Om den i 19 § 3 mom. avsedda tid, under vilken dagpenning utbetalas, efter ovan nämnda 150 dagar, då dagpenning utgår utan avbrott, beräknas upphöra före primärtidens utgång, utlöper dock primärtiden redan i slutet av den fjärde fulla kalendermånaden. På ovan nämnda med stöd av annan lag utgående ersättningar skall under dagpenningens primärtid inte tillämpas vad ovan i 1—3 mom. är stadgat. Socialförsäkringskommissionen skall fastställa primärtiden och omedelbart då de 150 betalningsdagarna gått till ända meddela den som beviljat ovan avsedd annan ersättning att primärtiden löpt ut. Den försäkrade skall därtill uppmanas att söka nämnda ersättning. Ny primärtid kan fastställas endast i det fall att 6 månader förflutit från utgången av den föregående tiden. Angående de ovan i detta moment avsedda meddelandena och uppmaningarna stadgas närmare genom förordning.

Om dagpenning beviljas försäkrad som erhåller ovan i 4 mom. avsedd invalidpension, skall dagpenningen utgå endast till den del som den under samma tid överstiger penningens belopp.

Dagpenning utgår oberoende av sådan delpension som avses i 5 b § lagen om pension för

arbetstagare eller motsvarande annan än full invalidpension såvida den försäkrades rätt att erhålla nämnda pension har begynt före ingången av det kalenderår, till vilket de arbetsinkomster hänför sig som ligger till grund för fastställandet av dagpenningen.

---

30 §

Har barnaföderska inte undergått av läkare företagen efterundersökning under den tid som begynner fem och slutar tolv veckor efter barnsörden, äger hon inte rätt att erhålla moderskapspenning för längre tid än 100 vadragnar, räknat från det rätten till moderskapspenning begynte, såvida inte socialförsäkringskommissionen av särskilda skäl annat besluter. Närmare stadganden om efterundersökning utfärdas genom förordning.

---

30 b §

För ovan i 29 § 2 mom. avsedda kostnader skall kommun inom sex månader från det att företagshälsovårdstjänst till socialförsäkringskommissionen inlämna redovisning såsom förordning närmare stadgas. Trots försening kan ersättning beviljas antingen till fullt belopp eller delvis, om det måste anses oskäligt att förvägra densamma.

---

59 §

Staten betalar 15 procent av dag- och moderskapspenningarna. Staten skall erlägga beloppet månatligen i förskott på sätt som i förordning närmare stadgas.

---

75 §

Dag- och moderskapspenning per dag skall avrundas till närmaste fulla belopp av femtio penni. Överstiger i 16 § avsedd arbetsinkomst fulla belopp av tiotal mark, skall den överskjutande delen lämnas obeaktad.

76 §

Beloppen av i 16 § denna lag avsedda arbetsinkomster justeras i samma förhållande som det för dag- och moderskapspenningens utbetalningsår fastställda i 9 § lagen om pension för arbetstagare avsedda löneindextalet avviker från det för föregående kalenderår fastställda löneindextalet.

Har den allmänna lönenivån i landet stigit väsentligt, har statsrådet rätt att höja minimidagpenningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982 och tillämpas på dag- och moderskapspenning som hänför sig till tiden efter lagens ikraftträdande.

Vid beräkandet av den i 27 § 4 mom. avsedda primärtiden skall även före denna lags ikraftträdande utbetalda dagpenningar beaktas.

Dag- och moderskapspenningens belopp skall till följd av denna lags ikraftträdande inte nedsättas, om den försäkrade tidigare uppburit dag- eller moderskapspenning som utan avbrott löpa efter lagens ikraftträdande.

Uppbär försäkrad då denna lag träder i kraft full invalidpension enligt de stadganden eller bestämmelser som avses i 27 § 4 mom., skall sådan försäkrad eller hans arbetsgivare för år 1982 eljest tillkommande dagpenning, som motsvarar efter lagens ikraftträdande utan avbrott löpande pension, erläggs till den pensionsanstalt som utbetalar sagda invalidpension.

Kommun har rätt att få ersättning för kostnader, föranledda av sjukvård som givits och sjuktransport som anordnats genom hälsovårdscentralers försorg, enligt tidigare gällande stadganden, såvida vården givits och transporten företagits före den 1 januari 1982.

Sjukförsäkringslagens 4 § 2 mom., 11 a § och 30 b §§ skall, sådana de lyder i lag av den 28 januari 1972 (75/72), under åren 1982—1988 tillämpas sålunda, att kommun har rätt att av den enligt sagda lagrum beräknade ersättningen erhålla 26 procent för åren 1982—1984 och 12 procent för åren 1985—1988.

2.

Lag

angående ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 § 3 mom. och 5 b § 3 mom.,
av sagda lagrum 4 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 29 december 1972 (934/72) och 5 b § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 20 september 1974 (749/74), samt fogas till lagen en ny 4 d § som följer:

4 §

Rätt att erhålla invalidpension tillkommer arbetstagare, vars arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med beaktande jämväl av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Vid bedömning av i vad mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens återstående förmåga att bereda sig förvärsinkomster genom sådant tillgängligt arbete, som rimligen kan förutsättas av honom med hänsyn till hans utbildning, tidigare verksamhet, ålder och bosättningsförhållanden samt därmed jämförliga omständigheter. Vid varierande arbetsförmåga beaktas den årliga förtjänsten. Invalidpension utgår, om inte annat följer av stadgandena i 4 d §, från ingången av den månad, som följer på den, under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än ett år före den månad, som följer efter ansökningen om pension. Invalidpension indrages, då pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad, att han inte längre uppfyller förutsättningarna för erhållande av pensionen. Då mottagare av invalidpension uppnår till erhållande av ålderspension berättigande ålder, förändras invalidpensionen till ålderspension.

4 d §

Full invalidpension utgår, om inte nedan i denna paragraf annorlunda är stadgat, tidigast från ingången av den kalendermånad som först följer efter den i 27 § sjukförsäkringslagen (364/63) avsedda primärtiden för dagpenning, de 150 första betalningsdagarna och de påföljande i sagda paragraf närmare angivna fem eller fyra fulla kalendermånaderna.

Utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat skall full invalidpension utgå i enlighet med 4 § 3 mom. såvida pensionsansökan gjorts innan i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning betalats för de i 1 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna. Härvid förutsätts likväl att före utgången av den kalendermånad som följer efter pensionsansökan eller, om under denna tid ansökts om dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer efter ansökan, inte beviljats sådan under minst en månad utan avbrott utgående dagpenning, vilken hänför sig till tiden efter arbetsförmågans inträdande eller, såvida dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid förkastats, till tiden efter förkastandet.

I det fall att arbetstagares, vilken uppbär såsom delpension beviljad invalidpension, arbetsförmåga undergår sådan förändring att han får rätt till full invalidpension, skall på denna fulla pension tillämpas stadgandena i 1 mom. Om arbetsförmågan fortgår skall invalidpensionen utbetalas såsom delpension till dess att full invalidpension börjar utgå.

Beviljas full invalidpension retroaktivt enligt 1 mom., skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar under samma tid utbetald, i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning.

Beviljas invalidpension retroaktivt enligt 2 mom. eller såsom delpension och har för samma tid utbetalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, skall pensionen utbetalas endast till den del dess belopp överstiger beloppet av dagpenning som utbetalats för samma tid.

Utbetalas invalidpension enligt 19 b § 3 mom. såsom engångsprestation skall på invalidpensionen inte tillämpas vad ovan i denna paragraf är stadgat.

5 b §

Förändras invalidpensionstagares arbetsförmåga så, att förändringen enligt 1 mom. inverkar på pensionen storlek, och kan förändringen, med beaktande jämväl av den tid som redan förflutit, uppskattas bli bestående åtminstone under ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ från och med den månad som närmast följer på förändringen, om inte av stadgandena i 4 d § annat följer.

Pensionen minskas dock inte för tid, för vilken den redan utbetalats och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad, som närmast följer efter pensionstagarens justeringsansökan eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Denna lag tillämpas inte på tidigare beviljad invalidpension, som utan avbrott löper efter lagens ikraftträdande.

3.

Lag

angående ändring av 1 och 4 §§ lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden 1 § 1 mom. och 4 § 3 mom.,

av sagda lagrum 1 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 20 september 1974 (750/74) och 4 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 29 december 1972 (935/72), som följer:

1 §

För arbetstagare, som är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på fartyg i inrikesfart eller, enligt vad därom genom förordning stadgas, arbetar inom annat sådant område, som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt åt sådan arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd i enlighet med denna lag. Såframt inte i denna lag annorlunda stadgas gäller i övrigt i tillämpliga delar vad i 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3, 5 och 6 mom., 4 a—4 d §§, 5 b § 3 och 4 mom., 7 a—10 §§, 12 §, 13 § 3 mom., 14 §, 15 a—18 §§ och 19 a—23 §§ lagen om pension för arbetstagare är stadgat.

4 §

Invalidpension beviljas, om inte annorlunda är stadgat, för viss tid eller tills vidare från ingången av den månad, som följer näst efter den, under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än ett år före den månad som följer näst efter ansökningen om pension. Invalidpension indrages, då pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad, att han inte längre uppfyller förutsättningarna för erhållande av pensionen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Denna lag tillämpas inte på tidigare beviljad invalidpension, som utan avbrott löper efter lagens ikraftträdande.

4.

Lag

angående ändring av 19 § lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare 19 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 20 september 1974 (751/74), som följer:

19 §

Såframt inte annat följer av denna lag skall ytterligare i tillämpliga delar gälla vad i 3 § 3 och 4 mom., 4, 4 b—4 d, 5 b, 7 a och 7 c—9 a §§, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten, 13 och 14 §§ samt 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare samt i 10 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.
Denna lag tillämpas inte på tidigare beviljad invalidpension, som utan avbrott löper efter lagens ikraftträdande.

5.

Lag

angående ändring av 17 § lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare 17 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 20 september 1974 (752/74), som följer:

17 §

Såframt ej annat följer av denna lag skall ytterligare i tillämpliga delar gälla vad i 3 § 1, 3 och 4 mom., 4, 4 b—4 d, 5 b, 7 a och 7 c—10 §§, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom. 5 punkten och 4 mom., 13 och 14 §§ samt 16—21 a och 22 §§ lagen om pension för arbetstagare är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.
Denna lag tillämpas inte på tidigare beviljad invalidpension, som utan avbrott löper efter lagens ikraftträdande.

6.

Lag**angående ändring av lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56) 26 § 2 mom. och 28 § 3 mom.,
sagda lagrum sådana de lyder i lag av den 30 december 1966 (739/66), samt fogas till 28 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 30 december 1966 och lag av den 11 december 1970 (768/70), nya 4, 5, 6, 7 och 8 mom. som följer:

26 §

Invalidpension utgår, om inte av stadgandena i 28 § 4—8 mom. annat följer, från ingången av den månad som närmast följer efter den månad, under vilken rätten till pension uppkommit, dock inte retroaktivt för längre tid än det år som föregått månaden efter det att om pensionen ansöktes.

28 §

Full invalidpension utgår, om inte nedan i denna paragraf är annorlunda stadgat, tidigast från början av den kalendermånad som först följer efter den i 27 § sjukförsäkringslagen (364/63) avsedda primärtiden för dagpenningen, de 150 första betalningsdagarna och de påföljande i sagda paragraf närmare angivna fem eller fyra fulla kalendermånaderna.

Utan hinder av vad i 3 mom. är stadgat, skall full invalidpension utgå i enlighet med 26 § 1 mom. såvida pensionsansökan gjorts innan i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning betalats för de i 3 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna. Härvid förutsätts likväl, att före utgången av den kalendermånad som följer efter pensionsansökan eller, om under denna tid ansökts om dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer efter ansökan, inte beviljats sådan under minst en månad utan avbrott utgående dagpenning, vilken hänför sig

till tiden efter arbetsförmågans inträdande eller, såvida dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid förkastats, till tiden efter förkastandet.

I det fall att arbetstagares, vilken uppbär såsom delpension beviljad invalidpension, arbetsförmåga undergår sådan förändring att han får rätt till full invalidpension, skall på denna fulla pension tillämpas stadgandena i 3 mom. Om arbetsförmågan fortgår skall invalidpensionen utbetalas såsom delpension till dess att full invalidpension börjar utgå.

Beviljas full invalidpension retroaktivt enligt 3 mom., skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar under samma tid utbetald i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning.

Beviljas invalidpension retroaktivt enligt 4 mom. eller såsom delpension och har för samma tid utbetalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, skall pensionen utbetalas endast till den del dess belopp överstiger beloppet av dagpenning som utbetalats för samma tid.

Utbetalas invalidpension enligt 22 § 2 mom. såsom engångsprestation, skall på invalidpensionen inte tillämpas vad ovan i denna paragraf är stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Denna lag tillämpas inte på tidigare beviljad invalidpension, som utan avbrott löper efter lagens ikraftträdande.

7.

Lag**om temporär ändring av 62 § folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56) temporärt 62 § 1 mom., sådant det lyder temporärt ändrat genom lag av den 19 december 1980 (834/80), som följer:

62 §

Staten, kommunerna och pensionsanstalten ansvarar för var sin andel av kostnaderna för pensionernas understödsdelar. Kommuns andel bestäms enligt den bärkraftsklass som den med stöd av lagen om bärkraftsklassificering av kommunerna (665/67) tillhör och utgör i

1 klassen	10,1	procent
2 "	14,3	"
3 "	17,9	"
4 "	21,6	"
5 "	25,3	"
6 "	28,8	"
7 "	32,5	"
8 "	36,1	"
9 "	39,8	"
10 "	43,9	"

av kommunens kostnadsandelsgrund, beräknad på sätt i 2 mom. anges, likväl så, att andelen dividerad med det antal skattören, som påförts vid den föregående år verkställda kommunalbeskattningen, inte överstiger ett av statsrådet fastställt maximibelopp. Pensionsanstaltens andel i kostnaderna är högst 60 procent av det sammanlagda beloppet erlagda understödsdelar, medan staten svarar för återstoden av kostnaderna för understödsdelarna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982 och är i kraft den tid, för vilken i försäkrads folkpensionsförsäkringspremie uppbärs mindre än 2,25 penni per skattöre.

8.

Lag**angående ändring av lagen om skatt på inkomst och förmögenhet**

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i lagen den 31 december 1974 om skatt på inkomst och förmögenhet (1043/74) 30 §,

ändras 17 b § 1 mom., 22 § 1 mom. 16 och 17 punkterna samt 33 § 2 mom., av sagda lagrum 17 b § 1 mom. sådant det lyder ändrat genom lagar av den 25 juli 1975 och den 1 december 1978 (608/75 och 915/78) och 33 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 7 december 1979 (885/79), samt fogas till 22 § 1 mom. en ny 17 a punkt som följer:

17 b §

Såsom förvärsinkomst anses löneinkomst och därmed jämförbar personlig inkomst samt på grund av tidigare tjänste- eller arbetsförhållande eller därtill ansluten försäkring erhållen

pension och familjepension samt pension och familjepension, som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69), lagen om avträdelsepension (16/74), lagen om pension för företagare (468/69) och i 1 b § lagen om

pension för arbetstagare (395/61) samt i 1 a § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62). Såsom förvärvsinkomst anses även sådan dag- eller moderskapspenning samt pension och annan ersättning för bortfall av inkomster eller försörjning, som utgår med stöd av sjukförsäkringslagen (364/63) eller i enlighet med obligatoriskt olycksfalls- eller trafikskadeskydd. Värdet av det arbete skattskyldig utfört i samband med leveransköp av skog eller annan därmed jämförlig försäljning anses såsom förvärvsinkomst för honom. Värdet av det arbete skattskyldig utfört till förmån för renskötsel anses likaså såsom förvärvsinkomst för honom.

-----

22 §

Såsom skattepliktigt inkomst anses inte.

-----

16) i enlighet med sjukförsäkringslagen utbetald sjukvårdsersättning;

17) i enlighet med obligatoriskt olycksfalls- eller trafikskadeskydd utbetald ersättning för annat än bortfall av inkomster eller försörjning;

17 a) sådan dagpenning, livränta och försörjningspension eller till dessa anslutna tillägg, som i enlighet med obligatoriskt olycksfallsskadeskydd utbetalats på grund av försäkringsfall som inträffat före den 1 januari 1982, även då de erhållits av arbetsgivaren såsom lön eller förskott, dock inte till den del det årliga beloppet av livränta eller försörjningspension överstiger 20 000 mark;

-----

33 §

Storleken av de i 1 mom. 1, 2, 2 a, 3 och 4 punkterna avsedda avdragen fastställs på basen av den inkomst, från vilken de i 2 kap. avsedda avdragen gjorts.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982. Den tillämpas för första gången vid den beskattning som verkställs för år 1982.

Denna lag tillämpas inte på sådan med stöd av sjukförsäkringslagen utbetald dagpenning som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande. Denna lag tillämpas inte heller på sådan i enlighet med obligatoriskt trafikskadeskydd för kortare tid än ett år utgående ersättning för bortfall av inkomst eller försörjning som baserar sig på försäkringsfall vilket inträffat före lagens ikraftträdande.

Av livränta eller pension, som med stöd av obligatoriskt trafikskadeskydd uppburits på grund av före denna lags ikraftträdande inträffat försäkringsfall utgör likvärd skattepliktigt inkomst endast den del i sin helhet, som överstiger 20 000 mark, samt av 20 000 mark eller mindre belopp vid beskattningen för år 1982 20 procent, vid beskattningen för år 1983 40 procent, vid beskattningen för år 1984 60 procent och vid beskattningen för år 1985 80 procent. Överstiger det årliga beloppet av i 22 § 1 mom. 17 a punkten avsedd livränta eller pension, som till den skattskyldige skall utbetalas vid sidan av ovan avsedda med stöd av obligatoriskt trafikskadeskydd utgående förmåner 20 000 mark, är de förmåner, som han uppburit med stöd av trafikskadeskydd, i sin helhet skattepliktiga redan vid beskattningen för år 1982. Utgör det årliga beloppet av de vid sidan av trafikförsäkringsersättningarna till den skattskyldige utgående i 22 § 1 mom. 17 a punkten avsedda förmånerna högst 20 000 mark, är av livränta eller pension, som uppburits med stöd av trafikskadeskydd, skattepliktigt inkomst den del, som överstiger skillnaden mellan 20 000 mark och den skattefria olycksfallsersättningen samt av den återstående delen vid beskattningen för år 1982 20 procent, vid beskattningen för år 1983 40 procent, vid beskattningen för år 1984 60 procent och vid beskattningen för år 1985 80 procent.

L a g

om arbetsgivares sjukförsäkringsavgift för år 1982

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §
Med avvikelse från vad i 1 § 1 mom. lagen den 4 juli 1963 om arbetsgivares socialskyddsavgift, sådant sagda lagrum lyder i lag av den 11 augusti 1978 (613/78), är stadgat om arbetsgivares sjukförsäkringsavgift, uppbärs i

arbetsgivares sjukförsäkringsavgift 2,35 procent av beloppet av den förskottsuppbörd underkastade lön han den 1 januari 1982 eller därefter under samma år utbetalat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1982.

Helsingfors den 10 april 1981

Republikens President
URHO KEKKONEN

Minister *Katri-Helena Eskelinen*